

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ

Неруш Петро Опанасович

16 лютого 2012 р. на 72-му році пішов із життя професор кафедри фізіології Дніпропетровської державної медичної академії, доктор медичних наук Петро Опанасович Неруш.

Незважаючи на тяжкі повоєнні роки (сім'я залишилася без батька, який загинув на фронті) юнаком володіла жага до знань і мрія займатися лікарською справою. Після закінчення з відзнакою Київського медичного училища №2 ім. П.І. Гаврося продовжив здобувати вищу освіту у Дніпропетровському медичному інституті. Ще зі студентської лави він зацікавився науковою роботою та став активним членом студентського наукового гуртка кафедри фармакології. По закінченні з відзнакою інституту на цій самій кафедрі в

1966 р. розпочалася трудова діяльність Петра Опанасовича, де він пройшов свій шлях від старшого лаборанта до професора, доктора медичних наук. На формування Петра Опанасовича як викладача та науковця великий вплив мали філософські погляди, світогляд, педагогічна майстерність, життєвий досвід, наукові ідеї таких надзвичайних особистостей, як завідувач кафедри фармакології, професори Г.О. Батрак, С.І. Хрустальов, О.Т. Зленко, яких він завжди згадував з глибокою пошаною та любов'ю.

Під керівництвом професора Г.О. Батрака Петро Опанасович виконав кандидатську дисертаційну роботу (1972), присвячену вивченню порівняльної характеристики і співвідношення біоелектричної активності і енергетичного обміну різних відділів кори головного мозку і таламуса в умовах наркозу. Ним було встановлено, що ступінь порушення реактивності окремих структур ЦНС залежить від рівня їх еволюційного розвитку.

Досягненням П.О. Неруша було заснування та відкриття нової кафедри фармакології Камагуейського університету Республіки Куба, створення її навчальної і методичної бази, підготовка науково-педагогічних працівників, організація науково-експериментальної лабораторії.

Ідеї П.О. Неруша про роль нейромедіаторних амінокислот у механізмах неврологічних станів та їх корекції були підтримані чл.-кор. АМН СРСР Раєвським К.С. і д.м.н., професором В.О. Краузом, який на той час очолював кафедру фармакології. Надалі вони знайшли свій розвиток та втілилися в докторській дисертації Петра Опанасовича, яка була блискуче захищена в 1991 р. у спеціалізованій раді Інституту фармакології і токсикології АМН СРСР.

В роботі була показана роль системи медіаторних амінокислот (аспарагінової, глутамінової, гліцину, ГАМК, тауринової) в інтегративній діяльності ЦНС (пам'ять, умовно-рефлекторні реакції, вроджена спонтанна поведінкова активність) за умов експериментального неврозу. Встановлено, що стан психічної дезадаптації супроводжувався порушенням фосфоліпідних фракцій і, в першу чергу, арахідонової та лінолевої кислот. Висунута гіпотеза про стратегію фармакорегуляції неврологічних порушень психотропними засобами, анксиогенної дезінгібувальної дії, що активують мнестичні функції мозку через нормалізацію балансу нейромедіаторних амінокислот, а також жирнокислотного складу ліпідів.

Висока ерудиція та професіоналізм, організаторський і педагогічний талант, широкий світогляд та творча натхненність, наукові ідеї та методичні нароби дали можливість Петру Опанасовичу очолити кафедру нормальної фізіології (1993–2008 рр.) і заснувати гідну школу фізіологів. Наукові ідеї П.О. Неруша, що представляють один з актуальних напрямків фізіології – розкриття компенсаторних можливостей ЦНС за умов екстремальних станів – були відображені у 5 кандидатських і 2 докторських дисертаціях його учнів. Разом зі своїм учителем дисертанти змогли розкрити особливості нейрохімічних і нейрофізіологічних механізмів інтегративної діяльності ЦНС за умов дії низькодозованого іонізуючого випромінювання, порушеного тиреоїдного статусу, діабетичного стану, впливу екогенних факторів.

П.О. Неруш – автор понад 250 наукових праць, у тому числі одного відкриття: «Закономірність змін функціональної активності тканинної структури організму при дії на неї зовнішнього низького магнітного поля», 4 винаходів, 2

монографій, 31 праці міжнародного рівня.

П.О. Неруша відрізняв талант педагога і організатора. Він володів високою ерудицією і лекторською майстерністю, плідно працював над розробкою і впровадженням новітніх навчальних технологій вищої медичної освіти. Петро Опанасович зробив значний особистий внесок у вирішенні проблем інтеграції навчального процесу, оптимізації самостійної, аудиторної та поза аудиторної роботи студентів, індивідуалізації навчання, підготовки та впровадження ліцензійного контролю знань «Крок-1». Під час роботи в академії П.О. Неруш приділяв значну увагу удосконаленню навчально-методичної, навчально-наукової та гуманітарно-виховної роботи. Це знайшло свій розвиток і підтримку в 15 опублікованих науково-методичних роботах і доповідях, на спільних міжнародних конференціях ДДМА і медичної школи Рочестерського університету США (1996) на міжнародних наукових конференціях з сучасних проблем реформування вищої школи України і підготовки фахівців у вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладах України. Автор 5 навчальних посібників для студентів і лікарів-інтернів.

П.О.Неруш постійно займався громадською діяльністю: член правління Українського фізіологічного товариства та українського товариства нейронаук, член комісії з медицини науково-методичної ради МОН України. Був нагороджений знаками «Відмінник охорони здоров'я», «За відмінні успіхи у роботі», численними дипломами, міжнародними сертифікатами. Російською академією природничих наук нагороджений пам'ятною медаллю академіка П. Капіци і срібною – академіка І. Павлова за розвиток медицини і охорони здоров'я.

Світлу пам'ять про Петра Опанасовича назавжди збережемо в наших серцях.